

MELDCODE

Huiselijk geweld

en

kindermishandeling

SCALA COLLEGE

Wettelijk stappenplan bij mogelijke signalen en zorgen over de acute of structurele fysieke, psychische of seksuele veiligheid van leerlingen.

Inleiding	2
Rollen en de meldcode	3
Mentor	3
Teamleider	3
Coördinator onderwijsondersteuning	3
Intern ondersteuningsteam	3
Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling	3
Vertrouwenspersoon	3
De stappen van de meldcode	4
Stap 1 Signaleren	4
Een leerling doet een onthulling en/of vraagt zelf om hulp	4
Strafbare feiten	5
Verslaglegging	5
Stap 2 Collegiale consultatie en eventueel anoniem raadplegen van Veilig Thuis	6
Advies letsel deskundige	7
Wel/geen toestemming vragen voor overleg	7
Verslaglegging	7
Stap 3 Aandacht voor de leerling en ouders, in gesprek over de zorgen	7
Verloop van het gesprek	8
Verslaglegging	8
Stap 4 Lichte risicotaxatie, een afweging van de zorgen	8
Afwegingskader	8
Vermoeden blijkt ongegrond	9
Verslaglegging	9
Stap 5 Acties uitzetten en het proces na de melding bij Veilig Thuis monitoren	9
Beslissing 1: Melden is noodzakelijk	9
Inspanning na de melding	10
Verslaglegging	10
Beslissing 2: Hulp bieden of organiseren is (ook) mogelijk	10
Verslaglegging	11
Vormen van kindermishandeling	11
Lichamelijk mishandeling	11
Lichamelijke verwaarlozing	12
Psychische mishandeling	13
Psychische verwaarlozing	13
Seksueel misbruik	13
Eergerelateerd geweld	13
Meisjesbesnijdenis	15
Huwelijksdwang	16
Juridisch kader bij de Meldcode	16
Beroepsgeheim	17
De leeftijd van de leerling	17
Wat mag als er geen toestemming is?	17
Conflict van plichten	17
Rechten en plichten omtrent een gezinsvoogd	18
Verslaglegging	18

Inleiding

De wet 'verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' geldt voor verschillende sectoren, waaronder het onderwijs. Het bevoegd gezag van het Scala College conformeert zich aan het wettelijk afwegingskader 'Meldcode Onderwijs en Leerplicht', waardoor zorgen over de fysieke, psychische of seksuele veiligheid van leerlingen in alle gevallen besproken worden met leerlingen en ouders/ verzorgers en, waar nodig, gedeeld worden met de betreffende organisaties.

Om die reden zijn alle medewerkers van de school alert op zorgwekkende signalen en zetten zij zich in om dit bespreekbaar te maken bij leerlingen en ouders. Om inzicht te bieden in de stappen die het Scala College hanteert en ter ondersteuning van de medewerkers bij de uitvoering van het wettelijke afwegingskader zijn de wettelijke stappen omgezet in een handig schema, waar de eerste letter van elke stap het woord 'Scala' spelt.

Binnen de meldcode van het Scala College worden de volgende stappen gehanteerd:

1. **S**ignaleren.
2. **C**ollegiale consultatie en eventueel anoniem raadplegen van Veilig Thuis.
3. **A**andacht voor de leerling en ouders, in gesprek over de zorgen.
4. **L**ichte risicotaxatie, een afweging van de zorgen.
5. **A**cties uitzetten en het proces na de melding bij Veilig Thuis monitoren.

In het volgende [format](#) komen alle stappen van de meldcode te staan, zodat dit overzichtelijk en vertrouwelijk in het leerlingvolgsysteem SOM kan komen te staan. Dit is een extra controle of alle stappen zorgvuldig zijn doorlopen.

2022

Jeanine Stroop, Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling

Omwille van de leesbaarheid van deze meldcode is bij verwijzing naar personen gekozen voor het gebruik van 'hij'. Hier kan ook 'zij' gelezen worden. Naar ouders/ verzorgers is omwille van de leesbaarheid gekozen voor het gebruik van 'ouders'.

Deze meldcode is gebaseerd op de [herziene meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#), die met ingang van 1 januari 2019 met het [bijbehorende afwegingskader voor onderwijs en leerplicht](#) van kracht is.

Rollen en de meldcode

Mentor

De mentor van de leerling is op school de eerste contactpersoon voor leerling, ouders en docenten. De mentor zal de eerste persoon zijn die alle signalen bundelt en in stap twee overleg pleegt met collega's.

Teamleider

De teamleider is eindverantwoordelijke in het proces van de meldcode. De teamleider wordt altijd meegenomen in alle stappen. De teamleider vraagt hierin advies van de coördinator onderwijsondersteuning en aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling.

Coördinator onderwijsondersteuning

Aan elk onderwijsteam is een coördinator onderwijsondersteuning verbonden. De COO is de expert op het gebied van ondersteuning op de school en een sparringpartner voor de mentor en teamleider.

De COO zal in overleg met de teamleider in de meeste gevallen uit naam van de school de melding doen.

Intern ondersteuningsteam

Het intern ondersteuningsteam bestaat uit alle COO's. Binnen het team wordt er tijdens de uitvoering van de meldcode advies gevraagd door een individuele COO.

Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling

De aandachtsfunctionaris is een COO met extra scholing op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. De aandachtsfunctionaris zorgt dat de interne meldcode up to date is en dat er een jaarlijks scholingsmoment is voor het personeel.

Ook is de aandachtsfunctionaris te bereiken voor advies over de meldcode voor het gehele personeel.

Vertrouwenspersoon

Elke locatie heeft meerdere vertrouwenspersonen waarbij leerlingen terecht kunnen. Hierdoor kunnen zij te maken krijgen met een onthulling van een leerling over mogelijk huiselijk geweld en kindermishandeling. Op dit moment geldt er geen geheimhoudingsplicht en zoeken zij één van bovenstaande personen op.

De stappen van de meldcode

Stap 1 Signaleren

Ieder personeelslid van het Scala College kan signalen over een leerling opvangen. Signalen kunnen op verschillende manieren opgevangen worden, waarbij het soms erg duidelijk is en soms alleen vanuit een onderbuikgevoel komt. De signalen worden zo concreet en feitelijk mogelijk gemaakt. Wat is er gezegd, gehoord, gezien, geroken? Wat is hiervan een aanname en wat is een feitelijke vaststelling. Welk gevoel gaf het de signalerende persoon, en waarom kwam dit gevoel naar boven? Vaag taalgebruik als; 'ik denk dat ik misschien een woord heb gehoord dat kan duiden op iets wat vervelend is', geeft niet veel duidelijkheid over wat precies de zorg heeft. Naam geven aan de zorg, helpt bij de juiste ondersteuning regelen voor de leerling.

Belangrijk is dat signalen altijd met de mentor worden gedeeld. De mentor is bekend met de leerling en kan in vervolgstappen al bekende informatie over de leerling meenemen. De mentor vraagt ook direct bij het docententeam meer signalen op. De mentor legt alle signalen vertrouwelijk vast in het leerlingvolgsysteem SOM.

Een leerling doet een onthulling en/of vraagt zelf om hulp

Wanneer een leerling uit zichzelf informatie onthult over de thuissituatie, of direct om hulp vraagt, betekent dit vaak dat hij een acute crisis ervaart en vreest voor zijn eigen veiligheid of dat van gezinsleden.

Een onthulling is onderdeel van '*Meldnorm 1*'. Dit betekent dat er direct contact moet worden gezocht met Veilig Thuis om samen de noodzakelijke vervolgstappen te bepalen. De persoon waar de onthulling aan is gedaan, zoekt zo snel mogelijk een teamleider of coördinator onderwijsondersteuning op om de vervolgstappen uit te voeren. De leerling mag niet naar huis als er acute onveiligheid wordt ingeschat, totdat er een passende oplossing is.

Bij een onthulling is het belangrijk dat de leerling de volgende zaken krijgt te horen:

- Dat je je zorgen maakt over hetgeen is verteld. Dat de leerling het recht heeft veilig op te groeien.
- Dat de onthulling een reden is om contact op te nemen met Veilig Thuis, omdat zij deskundig zijn als het gaat om mensen met deze ervaringen. Zij kunnen helpen met de vervolgstappen.
- Te allen tijde zal de leerling meegenomen worden in wat er gebeurt en zijn mening wordt meegenomen in de beslissing. De leerling kan alleen niet aangeven dat hij wil dat er niks mee gebeurt, er moet gehandeld worden.
- Vertel wat de leerling kan verwachten van jou. Wat je wel en niet kan betekenen voor de leerling.

Strafbare feiten

Als een leerling een strafbaar feit onthult, hoef je niet meer verder in gesprek over de signalen, maar meld je dit direct bij Politie en Veilig Thuis. Er start dan een strafrechtelijke procedure naast het onderzoek van Veilig Thuis, waarbij het zo snel mogelijk veilig stellen van bewijs belangrijk is. Indien er sprake is van een recent seksueel misdrijf, zoekt de aandachtsfunctionaris contact met '[Centrum Seksueel Geweld](#)'.

Verslaglegging

Neem bij de verslaglegging in SOM de volgende regels in acht:

- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Leg vast wat er gezien, gehoord, geroken of concreet waargenomen is.
- Hypotheses, interpretaties en veronderstellingen mogen worden vastgelegd, maar vermeld hier dan duidelijk bij dat het om één van deze gaat. Mochten deze in een later stadium worden ontkracht of bevestigd, is het belangrijk dit in een vervolg aantekening vast te leggen.
- Vermeld de bron als de informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg medische of psychische diagnoses alleen vast als deze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht, zoals een arts of psychiater.
- Leg ook de signalen vast die het vermoeden van huiselijk geweld ontkrachten of in twijfel trekken.
- Maak de notitie vertrouwelijk, zodat niet het gehele personeel bij de gevoelige informatie kan.
- Gebruik het volgende [format](#).

Stap 2 Collegiale consultatie en eventueel anoniem raadplegen van Veilig Thuis

In stap 2 zoekt de mentor de verschillende experts binnen de school op. Denk hierbij aan:

- Teamleider (TL)
- Coördinator onderwijsondersteuning (COO) uit het intern ondersteuningsteam (IOT)
- Vertrouwenspersoon uit het vertrouwensteam
- Aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld

De mentor stelt samen met betrokken expert een document op met beschermende en belemmerende factoren over de leerling en zijn thuissituatie. Om signalen concreet te maken kan gekeken worden in het document [signalen kindermishandeling 12-18](#) van het NJI.

Als uit de besproken signalen blijkt dat de situatie inderdaad zorgelijk is, kan Veilig Thuis voor advies worden gebeld. Dit gesprek wordt altijd gevoerd op basis van anonieme gegevens. Hierin wordt dus gesproken over 'een leerling van leeftijd x'. Zij kunnen onder andere informeren over de ernst van de signalen, de stappen die onmiddellijk moeten worden gezet, of hoe het gesprek met leerling en ouders aan te gaan.

Aan de hand van dit gesprek kan worden bepaald dat er direct gemeld moet worden bij Veilig Thuis, of dat de meldcode kan worden afgesloten.

Advies letsel deskundige

Mochten er vermoedens zijn van letsel, kan een letsel deskundige worden ingeschakeld. Dit is voor het Scala College de schoolverpleegkundige vanuit de GGD. Wanneer deze niet beschikbaar is, kan er een letsel deskundige geraadpleegd worden via Veilig Thuis.

Wel/geen toestemming vragen voor overleg

Er is **geen** toestemming nodig van leerling en ouders in de volgende gevallen:

- Intern overleg met experts en betrokkenen
- Anoniem overleg met Veilig Thuis

Er is **wel** toestemming nodig van leerling (>16) en ouders in de volgende gevallen:

- Overleg met externe ketenpartners
- Overleg met persoonsgegevens met Veilig Thuis

Verslaglegging

Leg vast met wie er intern is overlegd en wat er afgesproken is. Leg ook het advies van Veilig Thuis vast, met een casus nummer en naam van de gesproken medewerker. Wanneer er in deze stap besloten wordt dat iemand anders dan de mentor de volgende stappen zal doorlopen, wordt dit ook vastgelegd. Wanneer de meldcode in deze stap wordt gestopt, wordt de reden hiervoor vastgelegd. Ook hier wordt het volgende [format](#) gebruikt.

Stap 3 Aandacht voor de leerling en ouders, in gesprek over de zorgen

Voordat een gesprek plaatsvindt met de leerling en ouders, wordt er afgewogen wat de mogelijke risico's zijn van het gesprek. Hierin kan worden meegenomen of het wenselijk is om leerling en ouders eerst apart te spreken of direct samen. Soms is het nodig om na stap 2 al een melding te

doen en dit in het gesprek te melden, zodat er direct hulp klaar staat. Deze afweging wordt in overleg gemaakt tijdens stap 2. Het doel van het gesprek is om de zorgelijke signalen te delen en zo mogelijk hulp in te schakelen.

Het gesprek over de signalen is verplicht, er moet altijd een gesprek plaatsvinden, tenzij de veiligheid van de leerling, van jezelf of van een ander door het gesprek in gevaar komt.

Verloop van het gesprek

Het gesprek vindt in ieder geval plaats met mentor, in overleg kunnen andere betrokkenen binnen de school aanschuiven. Het gesprek moet in ieder geval het volgende omvatten:

- het doel van het gesprek
- de feitelijke signalen die zijn vastgesteld worden gedeeld
- de leerling en ouders reageren op de gedeelde signalen
- na deze reactie komt het tot een interpretatie van de veiligheid
- mogelijke vervolgstappen worden besproken, er wordt hulp aangeboden waar mogelijk
- er worden afspraken gemaakt, hierbij wordt ook een termijn afgesproken

In het gesprek is aandacht voor wat niet goed gaat, maar ook wat wel goed gaat. De leerling en ouders worden expliciet gevraagd hun indruk te geven over de ontwikkeling van de leerling en de thuissituatie. Vragen die gesteld kunnen worden zijn:

- Hoe ervaart de leerling de thuissituatie? Wat is thuis fijn en wat niet? Hoe ervaart hij de interactie met zijn ouders? En wat heeft hij thuis nodig?
- Herkennen de ouders de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageren de ouders daarop? Wat heeft de leerling nodig in de opvoeding? Hoe gaat het ondersteunen en opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vinden de ouders daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Indien de leerling en zijn ouders de zorgen van school herkennen, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van mogelijkheden tot ondersteuning. De leerling en ouders kunnen dan worden verwezen naar het intern ondersteuningsteam, externe ondersteuning of hulpverlening.

Verslaglegging

Het gespreksverslag komt vertrouwelijk in het leerlingvolgsysteem SOM. Hierbij wordt duidelijk vermeld wie aanwezig waren bij het gesprek, waar het over is gegaan, wat de reactie was en welke afspraken er zijn gemaakt. Let hierbij op of er is afgesproken op welke termijn de afspraken gemonitord wordt. Ook hier wordt het volgende [format](#) gebruikt.

Stap 4 Lichte risicotaxatie, een afweging van de zorgen

In deze stap worden de zorgen afgewogen. Is er in eerder stadium al gemeld of afgesloten, is het afwegingskader waarschijnlijk al eerder doorlopen. Voordat er overgegaan wordt op een melding bij Veilig Thuis, moeten de vragen uit het afwegingskader zijn beantwoord.

Afwegingskader

1. Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld/kindermishandeling?
nee: Afsluiten

- Ja:** Naar afweging 2
2. Heb ik een vermoeden van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee: Naar afweging 3
Ja: Melden bij Veilig Thuis en samen afweging 3 t/m 5 doornemen
3. Kan ik effectieve hulp bieden of organiseren om huiselijk geweld/kindermishandeling af te wenden en te monitoren?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Naar afweging 4
4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om huiselijk geweld/kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid en in staat zich hiervoor in te zetten?
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Naar afweging 5
5. Leidt de hulp binnen aanvaardbare of afgesproken tijd tot (herstel van) veiligheid en welzijn van alle betrokkenen?
Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis
Ja: Hulp opstarten en afspraken maken over het monitoren van toekomstige (on)veiligheid met betrokken samenwerkingspartners.

Als er bij vragen sprake is van **weet ik niet**, ga je uit van **nee**

Vermoeden blijkt ongegrond

Als de vermoedens/dreiging van huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen, sluit de Meldcode af. Hierover worden alle betrokkenen geïnformeerd en het wordt vertrouwelijk vastgelegd in het leerlingvolgsysteem SOM.

Binnen school wordt er gekeken welke andere acties nodig zijn om de leerling te helpen.

Verslaglegging

Het afwegingskader wordt vertrouwelijk vastgelegd in het leerlingvolgsysteem SOM in het al ingevulde [format](#). Hierbij wordt ook vastgelegd hoe de mening van de betrokkenen en de leerling is meegewogen. Leg alle besluiten vast, noem hierbij met wie overleg is geweest en wie het besluit heeft genomen om af te sluiten of om door te gaan naar stap 5.

Stap 5 Acties uitzetten en het proces na de melding bij Veilig Thuis monitoren

In deze stap beslis je samen met Veilig Thuis of melden noodzakelijk is, of dat hulp inzetten voldoende is. Dit gebeurt niet meer anoniem. In beide situaties worden de betrokkenen in verband met de radarfunctie van Veilig Thuis geregistreerd in het register van Veilig Thuis. De melding wordt vooraf altijd besproken met de betrokkenen, er is geen toestemming nodig om te melden.

Beslissing 1: Melden is noodzakelijk

Er is sprake van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid.

- Er wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis, dit gebeurt beveiligd via het [VT meldformulier professionals](#).
- Hierbij worden zoveel mogelijk de feiten en gebeurtenissen vermeld.

- Er wordt duidelijk aangegeven als informatie van derden afkomstig is.
- Met Veilig Thuis wordt overlegd wat er na de melding nog verwacht wordt van school.

Inspanning na de melding

Een melding bij Veilig Thuis is geen eindpunt. Van de mentor en/of andere betrokkenen binnen school wordt verwacht dat hij, binnen zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en dat hij signaleert wanneer er sprake is van acute of structurele onveiligheid voor de leerling. Veilig Thuis houdt de melder op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet. Als dit niet het geval is, dan neemt de contactpersoon vanuit het Scala College, over het algemeen de mentor van de leerling, zelf na enige tijd contact op met Veilig Thuis. Vraag bij het doen van de melding expliciet om het dossiernummer. Op deze manier is er later gemakkelijk om terugkoppeling te vragen.

Verslaglegging

In het leerlingvolgsysteem SOM komt de volgende informatie (hierbij wordt het vinkje 'vertrouwelijk' aangevinkt en gebruik gemaakt van het [format](#)):

- het VT meldformulier professionals
- de naam en functie van Veilig Thuis medewerker(s) die in het proces gesproken is
- eventuele terugkoppeling van Veilig Thuis
- welke hulp er door school is/wordt georganiseerd
- op welk moment er gemonitord wordt.

Beslissing 2: Hulp bieden of organiseren is (ook) mogelijk

In overleg met Veilig Thuis wordt besproken of er passende en toereikende hulp kan worden geboden of georganiseerd.

Daarvoor gelden de volgende vereisten:

- Er is voldoende zicht op de (on)veiligheid.
- Er is voldoende zicht op de onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld.
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n).
- Er is sprake van een gezamenlijke analyses en een plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin of huishouden, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld.
- Indien meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken gemaakt over het samenwerking en casusregie op de veiligheid.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de school binnen de samenwerkingsmogelijkheden:

- onvoldoende zicht heeft op de (on)veiligheid in het heden;

- onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen uit het verleden (waaronder eerdere meldingen);
- onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat;
- constateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Verslaglegging

In het leerlingvolgsysteem SOM wordt door de mentor vertrouwelijk vastgelegd welke hulp er wordt geboden en/of georganiseerd. Ook wordt vastgelegd op welke termijn deze hulp wordt gemonitord. Net zoals bij eerdere stappen, wordt hiervoor het volgende [format](#) gehanteerd.

Vormen van kindermishandeling

Ruim 9% van de Nederlandse bevolking was de afgelopen vijf jaar slachtoffer van huiselijk geweld. In bijna 75% van de gevallen gaat het om ernstig lichamelijk of seksueel geweld.

Als het gaat om kindermishandeling, wordt er vanuit gegaan dat 1 op de 25 kinderen in een onveilige situatie opgroeit. Dit betekent dat er vanuit mag worden gegaan dat er in elke klas één leerling te maken heeft met een vorm van kindermishandeling.

Hieronder worden de meest voorkomende vormen van kindermishandeling beschreven. Er zijn tientallen signalen die kunnen duiden op kindermishandeling. Toch betekent meerdere signalen niet altijd dat er ook kindermishandeling speelt. Ieder kind reageert anders op mishandeling en zal hierdoor zowel heel aangepast als heel onaangepast gedrag kunnen voorkomen. Het NJI heeft een [complete signalenlijst](#) gepubliceerd, waar gebruik van gemaakt kan worden bij het concreet maken van signalen.

Lichamelijk mishandeling

De opvoeder verwondt het kind of staat toe dat het kind verwond wordt.

Denk hierbij aan slaan, stompen, schoppen, door elkaar schudden, opzettelijk laten vallen, branden, snijden, krabben, verstikken, dwingen om schadelijke dingen te eten, vergiftiging.

Ook kan een opvoeder het Syndroom van Munchhausen-by-proxy hebben. Dit syndroom kenmerkt zich door een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt, en/of verzint om zelf aandacht te krijgen.

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders/verzorgers zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften.

Hier valt onder:

- niet zorgen voor voldoende of geschikt eten voor het kind;
- niet zorgen voor geschikt onderdak/slaapgelegenheid voor het kind;
- niet zorgen voor medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg;
- niet voldoende zorg voor hygiëne;
- niet zorgen voor voldoende toezicht;
- niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding.

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind:

- het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- het kind tot zondebok maken;
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid, eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar, of ongepast gedrag;
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle;
- het kind is getuige van geweld in het gezin;
- de ouder geeft het kind de schuld van relatieproblemen;
- de ouder staat geen vriendschap tussen leeftijdsgenootjes toe.

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft:

- niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact;
- niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie;
- niet zorgen voor regelmatige schoolgang;
- de verzorgen heeft geen interesse in de bezigheden van het kind en laat het kind vaak alleen.

Seksueel misbruik

De verzorger heeft seksueel contact met het kind, probeert dit te hebben, of laat het kind kijken naar, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken verzorger en/of uit geldelijk gewin.

Hier valt onder:

- pornografisch materiaal laten zien;
- de verzorger betreft het kind in wederzijdse masturbatie;
- penetratie door vingers, voorwerpen of penis;
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt;
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (ongepast kussen, strelen van erogene zones).

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is de overkoepelende term voor alle vormen van dwang, psychisch en fysiek geweld ter bescherming en herstel van de familie-eer tegen de (vermeende) eerschender.

Hier valt onder:

- eermoord;
- gedwongen zelfmoord;

- verstoting;
- seksueel misbruik;
- genezingsrituelen en bezweringen.

Risicofactoren voor het slachtoffer (vaak vrouwelijk):

- het slachtoffer is vrouwelijk;
- ze heeft voor of buiten het huwelijk seks gehad;
- ze is ongehuwd zwanger;
- ze heeft een gearrangeerd huwelijk geweigerd;
- ze is van huis gevlucht;
- ze met een hulpverlener of met de politie over de problemen heeft gesproken;
- ze is homoseksueel;
- ze emancipeert en ontwikkelt zich sneller dan de mannen uit de familie.

Wanneer het slachtoffer mannelijk is, zijn de volgende risicofactoren van toepassing:

- hij is homoseksueel, of vertoont volgens de cultuur homoseksueel gedrag;
- verliefd wordt op en/of seks heeft met een meisje, terwijl dit van haar familie niet is toegestaan;
- verliefd wordt op en/of seks heeft met een getrouwde vrouw;
- weigeren om een aan hem opgelegde eermoord op een zus, nicht of ander familielid uit te voeren.

Risicofactoren voor de dader:

- de ouders (of één van de ouders) zijn afkomstig uit een land/regio met een cultuur waarin familie-eer van groot belang is;
- het individu is ondergeschikt aan de familie en de gemeenschap (door een eermoord uit te voeren, kan deze weer status krijgen);
- grote onderlinge afhankelijkheid in sociaal en financieel opzicht in de familie en gemeenschap: men 'behoort' elkaar te helpen;
- de omgangsvormen zijn gebaseerd op onderling respect en eer;
- de gemeenschap heeft strenge ongeschreven regels over hoe mannen en vrouwen met elkaar dienen om te gaan: er is veel sociale controle en roddel;
- vrouwen en meisjes moeten zich aan sterkere gedragsregels houden dan jongens en mannen waar het gaat om kuisheid en seksuele eer.

Meisjesbesnijdenis

De WHO onderscheidt vier types van Vrouwelijk Genitale Verminking (VGV), ook wel meisjesbesnijdenis genoemd. De vier types variëren in ernst, waarbij er gedacht kan worden aan het verwijderen van de clitoris, tot aan het verwijderen van alles en het dichtnaaien van de vaginale opening.

Er wordt verwacht dat er in de komende vijf jaar 4000 Nederlandse meisjes te maken krijgen met VGV. Deze vorm van kindermishandeling heeft ernstige gevolgen voor de lichamelijke en psychische ontwikkeling van het meisje. Door de zeldzaamheid is dit lastig te signaleren en daardoor extra belangrijk om alert op te zijn.

Risicofactoren zijn gelijk als bij eengerelateerd geweld. Wanneer de familie van het meisje oorspronkelijk uit Somalië, Guinee, Egypte, Ethiopië of Indonesië komt en nog sterk vasthoudt aan

de thuiscultuur, is het belangrijk alert te zijn. Meisjesbesnijdenis gebeurt over het algemeen tussen de leeftijd van 5 tot 15 jaar.

Wanneer er vermoedens zijn dat een meisje besneden zou kunnen worden, is het belangrijk te letten op acuut gevaar. Begint de dag erna de vakantie en is het vermoeden sterk, bel dan direct de politie.

Wanneer er meer tijd is, worden de stappen van de meldcode doorlopen zoals gebruikelijk. Is er een vermoeden dat er reeds een besnijdenis heeft plaatsgevonden is er sprake van een strafbaar feit. In overleg met Veilig Thuis wordt een afweging gemaakt of aangifte bij de politie nodig is.

Huwelijksdwang

Huwelijksdwang heeft dezelfde risicofactoren als eengerelateerd geweld, maar heeft niet altijd te maken met een eerkwestie. Het kan ook gaan om financiële of verblijfsrechtelijk voordeel.

Wanneer er signalen zijn dat een ouder van een kind gevangen wordt gehouden in een huwelijk (niet mogen scheiden), kan er sprake zijn van kindermishandeling door wat het kind thuis ziet en meekrijgt.

Juridisch kader bij de Meldcode

Beroepsgeheim

Geheimhoudingsplicht wordt vaak gezien als het volledig geheim moeten houden van bepaalde informatie, totdat er toestemming is deze te delen. De regelgeving op de geheimhoudingsplicht is streng, maar biedt wel ruimte wanneer er sprake is van een onveilige situatie. Binnen school mag er altijd mondeling overlegd worden over een zorgelijke situatie. De leerling en ouders hoeven hiervan niet op de hoogte te zijn.

De leeftijd van de leerling

Wanneer het gaat om de meldcode, heeft de school de plicht om deze te doorlopen. Wanneer iemand leerling is op het Scala, zal de meldcode dus moeten worden doorlopen, ook als de leerling meerderjarig is. Wel heeft de leerling op verschillende leeftijden, verschillende rechten over het meepraten over een situatie.

- Is een leerling onder de 12, is er toestemming nodig van de wettelijk vertegenwoordiger van het kind.
- Is de leerling tussen de 12 en 16, is er toestemming nodig van zowel de wettelijk vertegenwoordiger als de jongere zelf.
- Is de leerling boven de 16, volstaat toestemming van de jongere zelf.

Wat mag als er geen toestemming is?

Ook zonder toestemming van ouders of leerling, kan er onder bepaalde voorwaarde melding gedaan worden van huiselijk geweld of kindermishandeling, of overlegd worden met derden over de situatie.

De Jeugdwet, artikel 4.17.8 meldt uitdrukkelijk dat iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of zwijgplicht een meldrecht heeft om vermoedens van kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis zonder toestemming. Er moet wel verantwoord kunnen worden waarom er zonder toestemming wordt gemeld.

Op het Scala zal er alleen zonder toestemming worden gemeld, wanneer er ingeschat wordt dat de leerling, of de betrokken medewerker in gevaar komt als de zorgen besproken worden met alle betrokkenen. Dit zal altijd in overleg gaan met Veilig Thuis en goed en vertrouwelijk worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem SOM.

Conflict van plichten

Beroepskrachten op school hebben een aantal plichten ten aanzien van hun leerlingen. Deze plichten zijn soms tegenstrijdig aan elkaar. De plicht om de meldcode te doorlopen weegt altijd het zwaarst.

De volgende 5 vragen beantwoorden kan helpen in het besluit om over te gaan tot melden zonder toestemming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van de leerling behartigen?

2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënt te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de belangen van de leerling die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de leerling heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Rechten en plichten omtrent een gezinsvoogd

Het meldrecht geldt ook als een minderjarige door de rechter onder toezicht is gesteld. In dat geval mag de school, zonder toestemming van de leerling en ouders contact zoeken met de gezinsvoogd en informatie verstrekken over het gezin, als er ingeschat wordt dat deze informatie de gezinsvoogd kan helpen bij het wegnemen van de bedreiging in de ontwikkeling van het kind.

Als de gezinsvoogd/voogd zelf contact zoekt met school om informatie op te vragen, is school verplicht deze informatie te verstrekken.

Verslaglegging

De motivatie om informatie te delen met derden zonder toestemming moet goed worden vastgelegd.

Binnen school wordt dan een vertrouwelijke aantekening in het leerlingvolgsysteem SOM geplaatst. Deze aantekening kan gelezen worden door de mentor, teamleider en coördinator onderwijsondersteuning.

In deze aantekening wordt genoteerd wat er precies is gedeeld met wie. Welke pogingen er zijn geweest om toestemming te verkrijgen en welke bezwaren er zijn gegeven. Hierbij worden de vijf vragen uit 'conflict van plichten' meegenomen in de aantekening.

Hoe meer informatie over het proces, hoe beter.